

Lohja – kaikkien kaupunki

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025–2029

Hyväksytty kaupunginhallituksessa 11.8.2025

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.8.2025

L♥**HJA**
LOJO

Sisällys

Lohjan palveluita koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

1. Alkusanat	3
2. Johdanto	4
3. Kehityskohteet ja toimenpiteet vuosille 2025-2029	5
4. Arviointi ja raportointi	11
5. Kaupunki tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjänä	12
6. Puheenjohtajiston loppusanat	16
7. Sanasto	17

1. Alkusanat

Lohjan kaupunkistrategian missiona on, että Lohja on kestävä kasvun järvi- ja metsäkaupunki, jossa on mahdollista elää suomalaisen asumisen unelmaa. Visiona on, että Lohja on eloisa kaupunki metropolialueella maaseudun syleilyssä, ja se tunnetaan elämästä nauttivien ihmisten valintana.

Käytännössä tuo kaikki tarkoittaa sitä, että Lohja on kaupunki, jossa sydän on kotonaan ja kaikilla on mahdollisuus nauttia elämästä omalla tyyllillään ja omien mieltymystensä mukaan. Arjen perusasiat ovat kunnossa ja arki rullaa sujuvasti.

Näiden tavoitteiden toteutumisessa tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus ovat keskiössä. Palveluiden saavutettavuus, päätöksenteon sujuvuus ja osallisuus vaikuttavat asukkaiden hyvinvointiin ja arkeen. Kun ihminen kokee tulewansa kuulluksi ja arvostetuksi, hän tuntee olonsa turvalliseksi. Samalla luottamus kaupungin toimintaan vahvistuu.

Strategiansa mukaisesti Lohja haluaa olla kaupunki, jolla on rohkeus uudistua, kasvaa ja joka tekee kestäviä valintoja. Se edellyttää myös rohkeutta haastaa olemassa olevat tekemisen tavat sekä herättää ja käydä keskustelua. Tavoitteiden toteutumiseksi tarvitaan myös rohkeutta ja lupaa epäonnistua sekä halua oppia virheistä.

Lohjan perusarvot näkyvät kaikkialla kaupungin toiminnoissa. Yhteiset arvot vievät kohti parempaa kaupunkia – sellaista, joka on meidän kaikkien.

Lohjan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on rakennettu kaupungin asukkaiden antamien näkemysten perusteella. Suunnitelmaa laadittaessa kaupunkilaisilla oli mahdollisuus esittää kehittämiskohteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Näillä valinnoilla on haluttu vahvistaa suunnitelman asukaslähtöisyyttä ja toimenpiteiden oikeaa kohdentumista siten, että kehittämistyö näkyy sekä palveluiden laadussa että toiminnoissa.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjaa kaupungin kaikkia toimijoita tekemään työtä yhteisen kaupunkimme eteen siten, että tasa-arvon ja yhdenvertaisuusnäkökulman huomioon ottaminen on luonteva osa palveluiden tuottamista, päätöksenteon valmistelua ja päätöksentekoa.

Kiitän lämpimästi kaupungin asukkaita, puolueryhmiä, vaikuttamistoimielimiä, toimialoja sekä muita mukana olleita tahoja, jotka olette näkemyksillänne vaikuttaneet tämän suunnitelman laatimiseen.

Pasi Perämäki
kaupunginjohtaja

2. Johdanto

Kuntalaki (410/2015) velvoittaa kaupunkia edistämään asukkaiden hyvinvointia ja kestävästä kehitystä.

Arkisen hyvinvoinnin edellytyksinä lohjalaisten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat osa sosiaalisen kestävyden periaatetta ja merkittävä tekijä kaupungin elin- ja vetovoimaisuudessa. Kaupungin asukkailleen tuottamat palvelut ja tehdyt päätökset vaikuttavat monin tavoin ihmisten arkielämään.

Kaupungilla on ihmistä lähellä olevien lakisääteisten tehtävien ja toimintojen ansiosta edellytykset ja erityiset velvoitteet edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä estää syrjintää. Tämän edistämiseksi on laadittu ensimmäinen Lohjan kaupungin palveluja koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma vuosille 2025–2029. Emme tyydy vain puheisiin, vaan haluamme tehdä oikeita tekoja kestävä kehityksen edistämiseksi, tasa-arvon lisäämiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Lohjan kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö kytkeytyy kaupunkistrategian 2023–2030 painopistealueisiin Oppiva ja hyvinvoiva, Sijainniltaan loistava sekä Luonnostaan tunnettu.

Olemme sitoutuneet edistämään kestävästä kehitystä eri tavoin. Haluamme parantaa asukkaiden oikeuksia ja hyvinvointia sekä vahvistaa haavoittuvassa asemassa olevien tukea. Kehitämme kaupunkia niin, että hyvä sijainti palvelee asumista ja palveluja eri puolilla Lohjaa.

“Tarvitaan kohdennettuja toimenpiteitä, jotta tosiasiallinen yhdenvertaisuus voidaan saavuttaa.”
työpajaan osallistuja

Kaupungin palveluja koskeva tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma 2025–2029 on laadittu yhtenä kokonaisuutena kahden erillisen suunnitelman sijaan (tasa-arvosuunnitelma ja yhdenvertaisuussuunnitelma).

Suunnitelmien yhdistämisen tavoitteena on puuttua erityisesti risteävään eriarvoisuuteen ja moniperusteiseen syrjintään. Risteävällä eriarvoisuudella tarkoitetaan sitä, että ihmisen asemaan yhteiskunnassa vaikuttavat samanaikaisesti useat tekijät. Näitä tekijöitä voivat olla esimerkiksi sukupuoli, yhteiskuntaluokka, ikä, etninen tausta, toimintakyky, vammaisuus, kieli ja seksuaalinen suuntautuminen.

Moniperusteisella syrjinnällä tarkoitetaan syrjinnän kohteeksi joutumista kahden tai useamman eri ominaisuuden perusteella. Risteävän eriarvoisuuden huomioiminen auttaa moniperustaisen syrjinnän tunnistamisessa, mikä on syrjinnän ennaltaehkäisyn kannalta ensiarvoisen tärkeää.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on jatkuva toiminnallinen prosessi, jolla luodaan ja turvataan hyvän elämän edellytyksiä asukkaille erilaisissa elämäntilanteissa.

3. Kehityskohteet ja toimenpiteet vuosille 2025–2029

Meillä on palveluntuottajana keskeinen rooli siinä, kuinka hyvin tasa-arvo ja yhdenvertaisuus käytännössä toteutuvat kaupungin palveluissa. Suunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutuminen arkityössä näkyy kaupungin asukkaiden palveluiden laadun parantumisena. Laadukkaat palvelut ovat tasa-arvoisia ja yhdenvertaisia.

Seuraavan neljän vuoden ajan tasa-arvon vahvistamiseen ja syrjinnän ehkäisemiseen kaupungin palveluissa vaikutetaan seuraavilla teemoilla:

1. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulman laajentaminen kaikkeen toimintaan
2. Asukkaiden kohtaamista ja osallisuutta vahvistetaan ottaen erityisesti huomioon haavoittuvassa asemassa olevat ja syrjinnän vaarassa olevat ryhmät.
3. Tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää tietoisuutta ja osaamista syvennetään eri väestöryhmiin perustuvien ennakkoluulojen poistamiseksi.

Vuosina 2025–2029 Lohjan kaupungin toimialat toteuttavat seuraavat toimenpiteet on esitetty sivuilla 5–9.

Konsernipalvelut

Kehityskohde	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Työntekijöiden osaamisen vahvistaminen sensitiivisten asiakaskohtaamisten varmistamiseksi ja ennakoluulojen vähentämiseksi.	Koko kaupungin henkilöstölle on säännöllisesti tarjolla esteettömyys- ja saavutettavuuskoulutusta.	Jatkuva koulutusmahdollisuus auki.	Henkilöstöpalvelut
	Koko kaupungin henkilöstölle on säännöllisesti tarjolla koulutusta ihmisoi-keuksista, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusteemoista.	Jatkuva koulutusmahdollisuus auki.	
	Lisätään kaupungin henkilöstölle kohdennettuja lyhyitä tietoiskuja tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, esteettömyyden ja saavutettavuuden teemoista.	Tietoiskuja toteutettu.	
Luottamushenkilöiden ja päätösvalmistelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusosaamisen sekä esteettömyys- ja saavutettavuusosaamisen vahvistaminen.	Järjestetään tasa-arvo ja yhdenvertaisuusaiheinen koulutus luottamushenkilöille ja päätösvalmistelijoille.	Koulutus toteutettu valtuustokausittain.	Tietohallinto- ja kehittämis- palvelut
Edistetään yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa kaupungin rekrytoinnissa.	Tehdään pilotti anonyymistä rekrytoinnista.	Pilotti tehty.	Henkilöstö- palvelut
Lisätään turvallisemman tilan periaatteiden näkyvyyttä	Turvallisemman tilan periaatteet otetaan käyttöön kaupungin tiloissa ja tapahtumissa.	Turvallisemman tilan periaatteet on otettu käyttöön ja laitettu esille.	Tietohallinto- ja kehittämis- palvelut

Konsernipalvelut

Kehityskohde	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Asiakslähtöisyyden vahvistaminen	Huomioidaan asiakaspalautteen ja kuntalaisten mielipiteiden keruussa monikanavaisuus, saavutettavuus ja esteettömyys.	Monikanavaisuus, saavutettavuus ja esteettömyys huomioitu.	Hallinto- palvelut
	Järjestetään koulutusta asiakaspalautteiden vastaanottamiseen ja asiakaspalautteisiin vastaamiseen.	Koulutusta järjestetty.	
Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäköku- lman vahvistaminen eri viestintäkanavien sisällöntuotannossa.	Vahvistetaan moninaisuuden ja normitietoisuuden huomioimista sisällöntuotannossa esim. esiintyjien ja kuvituksen osalta.	Kuvauksia toteutettu. Kuvat ja videot otettu käyttöön. Esiintyjien määrä.	Hallinto- palvelut
Vahvistetaan asukkaiden kielellisiä oikeuksia palveluissa.	Järjestetään koulutusta ruotsin kielen osaamisen vahvistamiseen.	Koulutus toteutettu.	Henkilöstö- palvelut
Digitaalisen syrjäytymisen ehkäiseminen.	Varmistetaan ei-digitaalisen sisällöntuotannon jatkuminen.	Arvio ei-digitaalisen viestinnän riittävydestä tehty.	Hallinto- palvelut
Esteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmien vahvistaminen lautakunnissa ja valtuustossa.	Vahvistetaan luottamushenkilöiden tietämystä vaikuttamistoimielimistä. Esteettömyys- asiantuntijoiden toiminnan esittely luottamustoimielimissä valtuustokausittain.	Esittely tehty.	Tietohallinto ja kehittämis- palvelut, vammais- neuvosto

Konsernipalvelut

Kehityskohde	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Viestinnän vahvistaminen kaupungin palveluiden arkiseen toimintaan liittyvästä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä.	Vahvistetaan viestintää kaupungin toimialojen arjessa tehdystä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävästä työstä.	Julkaisujen määrä ja tavoitavuus. Mediaosuudet Lohjasta tasa-arvotyöstä puhuttaessa. Asukastutkimuksen tulos onnistumisesta yhdenvertaisuus ja tasa-arvon toteutumisesta kaupungin palveluissa kehittyä (v 2024 3,0/5).	Tietohallinto- ja kehittämispalvelut, hallintopalvelut
Sukupuolen ja suhteiden moninaisuus	Huomioidaan lomakkeissa.	Lomakkeet päivitetty.	Hallintopalvelut
Asukasosallisuuden vahvistaminen toimintojen suunnittelussa.	Käytetään asukasraatia palveluiden suunnittelussa.	Toteutuneet asukasraadit.	Hallintopalvelut
Valtakunnallisten ihmisoikeuksia edistävien tapahtumista viestiminen	Luodaan Lohjan kaupungin liputusohje.	Liputusohje tehty.	Hallintopalvelut, kaupunkirakenne
Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden täydentäminen	Konsernipalveluiden ja toimialatasoisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden kartointi käyttäen työpajoja menetelmänä. Kartoituksen pohjalta konsernipalvelut ja toimialat täydentävät tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.	Toteutuneet työpajat konsernipalveluissa, kaupunkirakenne- ja sivistystoimialalla.	Tietohallinto ja kehittämispalvelut

Kaupunkirakenne

Kehityskohde	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Sukupuolineutraalit WC-tilat	Huomioidaan uudisrakentamisessa, korjaamisessa sekä hankesuunnitelmissa	Huomioitu uudisrakentamisessa, korjaamisessa sekä hankesuunnitelmissa	Tilakeskus
Rakennetun ympäristön turvallisuuden ja esteettömyyden lisääminen	Valaistusta lisätään turvatomiksi koetuilla kaupungin alueilla.	Tehtyjen toimenpiteiden määrä.	Kaupunkitekniikka, tilakeskus
	Esteettömyys huomioidaan suunnittelussa ja toteutuksessa.	Esteettömyysasiantuntijoiden lausunto huomioitu suunnittelussa ja toteutuksessa.	Maankäyttö- ja logistiikkapalvelut, tilakeskus
Julkisen liikenteen kehittäminen	Esteettömyyden huomioiminen julkisen liikenteen kilpailuttamisessa mahdollisuuksien mukaan.	Huomioitu kilpailutuksessa.	Maankäyttö- ja logistiikkapalvelut
Ehkäistään alueellista eriytymistä	Huomioidaan kaupunkisuunnittelussa mahdollisuuksien mukaan.	Huomioitu kaupunkisuunnittelussa.	Maankäyttö- ja logistiikkapalvelut, tilakeskus
Heikommassa asemassa olevien väestöryhmien sekä eri vähemmistöryhmien tilanteiden ja näkökulmien huomioiminen niin päätöksenteossa kuin palveluiden suunnittelussa.	Luodaan osallistava malli monikulttuurisille kuntalaisille.	Malli luotu.	Työllisyyspalvelut

Sivistys

Kehityskohde	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Vähemmistöjen äänen kuulumisen vahvistaminen ja osallistumisen kynnyksen madaltaminen	Järjestetään vuosittain tapahtuma, jossa edistetään aktiivisesti erilaisten väestöryhmien vuorovaikutusta.	Tapahtuma toteutettu.	Kulttuuri- palvelut
	Kulttuuri- ja muiden kaupungin tilojen tutuksi tekeminen (esim. Laurentius-talo) erityisesti maahanmuutto-taustaisille kuntalaisille.	Tutustumiskohteet ja osallistujien määrä.	
Häirinnän ja syrjinnän nollatoleranssi erityisesti sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin, sukupuolen ilmaisuun ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvän häirinnän.	Lisätään koulutusta häirinnästä.	Koulutusten määrä ja osallistujien määrä / yksikkö.	Varhaiskasvatus, perusopetus, sivistyksen yhteiset palvelut (toisen asteen opetus)
	Vahvistetaan oppilaiden ja opiskelijoiden mahdollisuuksia tuoda esiin kokeensa häirintää	Oppilaille, opiskelijoille ja huoltajille tiedotettu, miten häirintään puututaan ja keille voi ilmoittaa, mikäli häirintää ilmenee.	
Oppilaiden ja huoltajien tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu	Huomioidaan yksikkötasoisissa suunnitelmissa	Huomioitu yksikkötasoisissa suunnitelmissa.	
Kaksikielisyyden vahvistaminen	Kannustetaan suomenkielisten ja ruotsinkielisten varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja toisen asteen opetuksen yksiköiden väliseen yhteistyöhön eri muodoissa.	Toteutunut yhteistyö.	

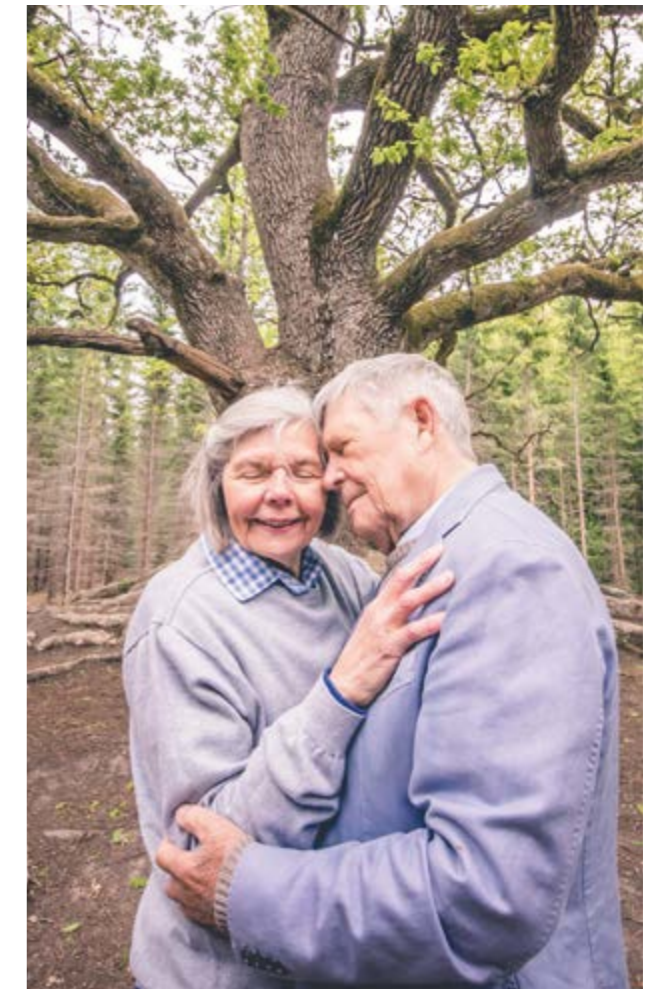
4. Arviointi ja raportointi

Suunnitelma tehdään kullekin valtuustokaudelle. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön toteutumisesta vastaa kaupunginjohtaja.

Suunnitelman toimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan suunnitelmakauden aikana hyvinvointisuunnitelmien vuosiraportoinnin yhteydessä. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

”Teot viestivät arvoistamme.”
työpajaan osallistuja

5. Kaupunki tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäjänä

Kaupungin tehtävä edistää tasa-arvoa perustuu lakiin naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986). Sen mukaan kunnan on viranomaisena edistettävä sukupuolten välistä tasa-arvoa ja ehkäistävä siihen perustuvaa syrjintää kaikessa toiminnassaan. Vuodesta 2015 lähtien lain tarkoittamaan edistämismääräyksiin ja syrjintäkieltoon sukupuolen lisäksi sisällytettiin sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu. Kaupungin tehtävä edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää perustuu puolestaan yhdenvertaisuuslakiin (1325/2014). Sen mukaan ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. Yhdenvertaisuuden edistämistehtävä tarkoittaa käytännössä usein toimenpiteitä tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Kaupungin on edellä mainittujen lakien mukaan edistettävä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta viranomaisena, palvelujen tarjoajana, koulutuksen järjestäjänä ja työnantajana. Tasa-arvolaki ja yhdenvertaisuuslaki velvoittavat eri toimijoita edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä ehkäisemään syrjintää suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on työväline kaupungille lakisääteisten velvoitteiden suunnittelussa ja toimeenpanossa sekä arvioinnissa ja seurannassa.

Lohjan kaupungilla on lakisääteisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvelvoitteiden mukaisesti seuraavat suunnitelmat:

1. työnantajan tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen henkilöstöpolitiikan suunnitelma
2. koulutuksen järjestäjän oppilaitoskohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat
3. kaupungin toiminnan ja palvelujen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskeva ns. toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, josta on kyse tässä asiakirjassa.

5.1 Nykytilan kartoitus

Suunnitelman pohjana on kartoitus nykytilanteesta, joka toteutettiin syksyllä 2024 ja keväällä 2025 yhteistyössä asukkaiden ja vaikuttamistoimielimien kanssa. Kartoituksella tunnistettiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta keskeisiä kehittämiskohteita Lohjan kaupungin palveluissa.

Asukaskysely

Asukaskyselyllä kerättiin asukkaiden kokemuksia Lohjan kaupungin palveluiden käytämisestä sekä ajatuksia siitä, miten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta voitaisiin kaupungin toiminnassa edistää. Kyselyyn oli mahdollista vastata 21.10.–10.11.2024 välisenä aikana. Vastaaminen oli mahdollista kolmella eri kielellä joko verkossa tai paperilomakkeella. Paperilomakkeiden jakelu- ja palautuspaikkoina toimivat Lohjan pää- ja lähikirjastot sekä kaupungintalo Monkolan asiakaspalvelu.

Vastauksia saatiin 429 henkilöltä (naiset 70,9 %, miehet 23,9 %, muu 0,5 %, ei-binäärinen 0,9 %, ei halua vastata 3,8 %). Tulokset kertovat yleisestä hyvästä palvelun laadusta, sillä suurin osa vastaajista (61 %) koki palvelut oikeudenmukaisina eikä ollut kokenut niissä syrjintää viimeisen kahden vuoden aikana. Vastaajista 39 % on kuitenkin kokenut syrjintää ja/tai epäasiallista kohtelua palveluissa.

Syrjintää on kohdattu eniten mielipiteen, terveydentilan, iän ja sukupuolen perusteella. Avoimista vastauksista nousi esiin syrjintää myös kielen, seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuoli-identiteetin vuoksi.

Avoimista vastauksista nousi esille asukkaiden toiveet asukkaiden osallisuuden vahvistamisesta palveluiden ja toimintojen suunnitteluun ja päätöksentekoon, tapahtumien ja viestinnän suunnittelussa monimuotoisuuden huomioiminen, sekä resurssien ja painotusten yhdenvertaisesta jakautumisesta asuinalueiden välillä.

Kyselyn ja työpajan tulokset osoittavat, että palveluiden laadussa on kehittämistä ja niissä on havaittavissa merkkejä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden puutteista. Asukkaiden avoimet vastaukset tuottivat kokemusperäistä tietoa palveluiden laadusta ja tärkeitä parannusehdotuksia kaupungin palveluihin.

”Oikeus tulla kuulluksi on tärkeä.”
kyselyyn vastaaja

Asukastilaisuus

Kaupunki järjesti helmikuussa 2025 kuntalaisille työpajan. Työpajasta tiedotettiin asukkaille kaupungin verkkosivuilla, kirjastojen ilmoitustauluilla, kaupungintalon sähköisellä ilmoitustaululla, Facebookin ja Instagramin kautta sekä paikallislehdissä. Lisäksi työpajaan kutsuttiin erikseen sähköpostilla kaikki kaupunginvaltuutetut, vammais-, vanhusneuvoston ja nuorisovaltuuston jäsenet.

Työpajassa kartoitettiin kehittämiskohteita ja konkreettisia kehitystoimenpiteitä. Tilaisuuteen osallistui 16 asukasta. Työpajasta pyydettiin osallistujilta palautetta. Asteikolla 1–5 työpajan saatiin keskiarvoksi 4,4. Työpajassa nousivat keskeisiksi kehittämisteemoiksi osallistaminen, viestintä, kieli, esteettömyys sekä haavoittuvassa asemassa olevat ryhmät. Kyselyn ja työpajan tulokset kaupungin palvelujen kehittämiskohteista ovat keskenään samansuuntaiset. Osallistujien mielestä tosiasiallinen yhdenvertaisuus toteutuu monella eri tasolla: asukkaiden, viranhaltijoiden, työntekijöiden ja luottamushenkilöiden.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusvaltuutettujen toimistojen saamat yhteydenotot

Kartoituksen osana selvitettiin Lohjan kaupunkiin liittyviä kanteluita, joita tasa-arvovaltuutetun ja yhdenvertaisuusvaltuutetun toimistot ovat rekisteröineet vuosina 2022–2024.

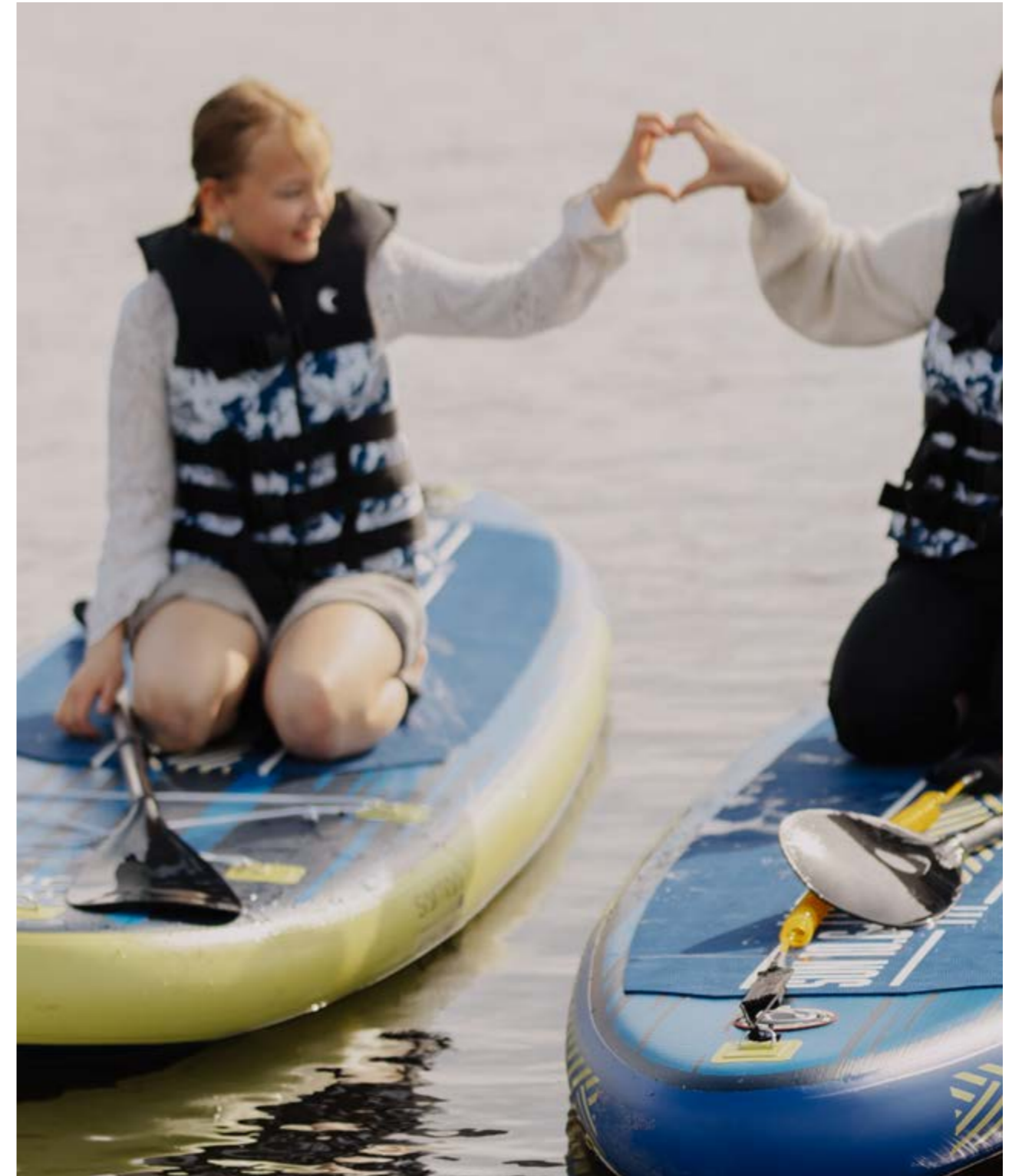
Tasa-arvovaltuutetun asiarekisteriin ei ole rekisteröity ajanjaksolla asioita, jotka koskevat Lohjan kaupunkia. Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston vastaanottamia kanteluita Lohjan kaupungista oli ajanjaksolla kaksi kappaletta.

”Yhdenvertaisuutta on monen tasoista. Sellaista, joka ilmenee esimerkiksi päätöksenteossa ja sellaista, joka näkyy jokaisen omassa toiminnassa.”
työpajaan osallistuja

5.2 Asian käsittely kaupungin toimielimissä

Suunnitelma on käsitelty vaikuttamistoimielimissä ja hyväksytty lautakunnissa kevään ja kesän 2025 aikana. Lautakunnat hyväksyivät suunnitelman kehityskohteet ja toimenpiteet vuosille 2025–2029.

6. Puheenjohtajiston loppusanat

Monimuotoinen, hyvinvoiva ja mahdollisuuksiinsa luottava väestö on Lohjan vahvuus. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on tärkeä askel kohti oikeudenmukaisempaa ja tasa-arvoisempaa Lohjaa. Suunnitelman tavoitteiden saavuttaminen edellyttää meiltä kaikilta aktiivista osallistumista ja sitoutumista. Toivomme, että suunnitelma toimii inspiraationa ja ohjenuorana kaikille kuntalaisille ja kaupungin koko organisaatiolle.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on jatkuva prosessi. Tämä suunnitelma on pohja työlle, jonka pitää elää ja kehittyä ajan ja tarpeiden mukaan. Tätä työtä on myös määrätietoisesti kehitettävä. Toivomme, että suunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet toteutuvat käytännössä ja että voimme yhdessä luoda entistäkin yhdenvertaisemman ja tasa-arvoisemman yhteisön.

Tärkeintä on, että suunnitelma herättää keskustelua ja rohkaisee meitä kaikkia puhumaan tasa-arvosta, yhdenvertaisuudesta ja ihmisoikeuksista. Toivomme, että suunnitelma auttaa meitä ymmärtämään toisiamme paremmin ja luomaan yhdessä yhteisön, jossa jokaisella on mahdollisuus antaa parhaimpansa.

Kiitos koko tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma -työryhmälle tärkeästä työstä Lohjan kaupungin palveluiden parantamiseksi. Kiitos myös viranhaltijoille, jotka ovat olleet tekemässä tätä suunnitelmaa kanssamme.

Haluamme puolustaa jokaisen vapautta omannäköiseen elämään. Turvallinen ja hyvä kaupunki ei ole itsestäänselvyys. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät edisty itsestään, vaan niiden hyväksi tarvitaan määrätietoista työtä ja sitoutumista. Tämä suunnitelma vie sitoutumistamme tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen eteenpäin koko kaupunkiorganisaatiossa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyöryhmän puolesta

Birgit Aittakumpu

tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän puheenjohtaja

Hilkka Hyrkkö

tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöryhmän varapuheenjohtaja

7. Sanasto

Sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvää käsitteistöä:

ableismi

Ableismi on oletus, että ihmiset ovat vammattomia. Näin vammattomuus on normi. Ableismi näkyy suhtautumisessa ja asenteissa vammaisiin ihmisiin esimerkiksi niin, että vammaisen pätevyyttä tai kykyä selvitä eri tehtävistä saatetaan epäillä.

antirasismi

Antirasismi on aktiivista ja tietoista toimintaa kaikkia rasismien muotoja vastaan. Antirasistista toimintaa on se työ, joka vähentää etnistä syrjintää, syrjivien käytäntöjen vaikutuksia ja kielteisiä ennakkoluuloja.

asukasraati

Asukasraati on asukkaiden osallistamismenetelmä, jonka tarkoituksena on parantaa asukkaiden, yhteisöjen, yhdistysten ja yritysten mahdollisuutta osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan ja sen kehittämiseen.

binääri/ei-binääri

Binäärinen eli kaksijakoinen sukupuolikäsitys tarkoittaa ajattelutapaa, jossa sukupuolia katsotaan olevan vain kaksi, naiset ja miehet. Esimerkiksi muunsukupuoliset identifioituvat tämän kahtiajaon ulkopuolelle.

digitaalinen syrjäytyminen

Digitaalisella syrjäytymisellä tarkoitetaan riskiä jäädä digitaalisten palvelujen ulkopuolelle. Etenkin moni iäkäs henkilö voi kokea eriasteisia haasteita käyttä digitaalisia palveluja.

ennakkoluulo

Ennakkoluulolla tarkoitetaan käsitystä, joka on luotu ennen ihmiseen, asiaan tai ilmiöön tutustumista. Ennakkoluulot voivat pohjautua esimerkiksi tietämättömyyteen tai

stereotypioihin. Ennakkoluulot voivat olla myös tiedostamattomia. Usein ennakkoluulot kohdistuvat kokonaiseen ihmisryhmään kuten vähemmistöön tai uskonnolliseen ryhmään.

esteettömyys

Esteettömyydellä tarkoitetaan perinteisesti kaikenlaisten ihmisten huomioon ottamista fyysisessä ympäristössä. Esimerkiksi esteettömät rakennukset ja esteetön joukkoliikenne mahdollistavat vammaisten henkilöiden työssäkäyntiä ja harrastustoimintaa. Digitaalisten palvelujen esteettömyydestä käytetään useimmiten termiä saavutettavuus.

etninen ryhmä

Ihmisyhmä, jonka jäseniä yhdistää esimerkiksi kulttuuriperintö, uskonto, kieli, alkuperä tai ulkonäkö. Etnisyys liitetään usein vain ruskeisiin ihmisiin, vaikka kaikilla ihmisillä on etnisyys - myös valkoisilla ihmisryhmillä.

häirintä

Häirintä on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Laissa häirintä määritellään käyttäytymisenä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti. Käyttäytymisellä luodaan kiellettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

ikäsyryntä

Ikäsyryntä tarkoittaa syrjintää iän perusteella. Ikä syryntäperusteena kattaa kaikki iät. Ikäsyryntä ilmenee usein ilman hyväksyttävää perustetta asetettuina ikärajoina esimerkiksi siten, että nuoria ei päästetä itsepalvelukirjastoon tai huoltoasemalle tai 65 vuotta täyttäneet eivät voi hakeutua yhdistyksessä vastuutehtäviin.

kohtuullinen mukauttaminen

Kohtuullinen mukauttaminen tarkoittaa tarvittaessa yksittäistapauksessa toteutettavia tarpeellisia ja asianmukaisia muutoksia ja järjestelyjä, joilla ei aiheuteta suhteetonta tai kohtuutonta rasitetta ja joilla varmistetaan vammaisten henkilöiden mahdollisuus nauttia tai käyttää kaikkia ihmisoikeuksia ja perusvapauksia yhdenvertaisesti muiden kanssa.

lhbtqi

Lhbtqi tai hlbtqi on kokoava kirjainlyhenne ryhmistä lesbot, homot, bit, transihmiset, intersukupuoliset ja queerit. Lyhenteestä on eri versioita riippuen siitä, mihin ryhmiiin halutaan viitata. Lyhennettä voi käyttää kuvaamaan niitä ryhmiä, joiden seksuaalinen suuntautuminen, sukupuolen ilmaisu tai sukupuoli-identiteetti poikkeavat normista. Lyhenne on ruotsiksi useimmin kirjoitettu hbtqi ja englanniksi lgbtqi.

moninaisuus

Moninaisuus perustuu ajatukseen erilaisista yksilöistä ja yhteisöistä, jotka kunnioittavat ja hyväksyvät toistensa erilaisuuden yhteiskunnassa. Moninaisuudella tarkoitetaan sitä, että tällaisia ihmisen identiteettiin läheisesti kuuluvia eroja vaalitaan turvallisessa ja myönteisessä ilmapiirissä. Moninaisessa yhteiskunnassa erilaisten ihmisten muodostamia yhteisöjä kannustetaan toimimaan vuoropuhelussa yhteiseksi parhaaksi.

moniperusteinen syrjintä

Moniperusteisesta syrjinnästä on kyse, jos ihminen joutuu syrjityksi samassa tilanteessa useammalla eri syrjintäperusteella tai eri perusteilla eri tilanteissa. Välttämättä yksi tekijä ei edes yksinään selitä syrjinnän olemassaoloa.

normitietoisuus

Yhteiskunnassa vallitsevien normien kriittistä tarkastelua eli aktiivista toimintaa vallitsevien normien purkamiseksi. Normikriittisyyden sijaan voidaan käyttää myös termiä normitietoisuus. Tietoisuudella viitataan siihen, ettei kaikkiin yhteiskunnallisiin normeihin välttämättä tarvitse suhtautua kriittisesti, mutta niiden olemassaolo kuitenkin tiedostetaan. Vallitsevat normit heijastavat enemmistön maailmankuvaa, minkä vuoksi vähemmistöjen näkökulma jää helposti huomioimatta palveluissa tai vähemmistöön kuuluvia saatetaan kohdella eri tavoin.

ohje tai käsky syrjiä

Ohje tai käsky syrjiä on laitonta. Esimerkiksi esihenkilö, joka ohjeistaa kaupan työntekijöitä olemaan palvelematta asiakkaiksi tulevia ulkomaalaistaustaisia henkilöitä syyllistyy syrjintään. Kyseessä on syrjintä, vaikka työntekijä ei olisi vielä noudattanut ohjetta. Myös syrjivän käskyn tai ohjeen noudattaminen on syrjintää.

osallisuus

Osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Yksilötasolla osallisuus ilmenee esimerkiksi kokemuksena, joka syntyy kun ihminen tuntee kuuluvansa itselle merkitykselliseen ryhmään. Yhteisössä osallisuus ilmenee jäsenten keskinäisenä arvostuksena sekä mahdollisuutena vaikuttaa yhteisössään. Yhteiskunnan tasolla osallisuus tarkoittaa mahdollisuuksien ja oikeuksien toteutumista. Poliittikkatasolla osallisuudella tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla vahvistetaan ihmisten osallisuutta yhteiskunnassa.

rakenteellinen syrjintä

tarkoittaa yhteiskunnan toimintaan, lakeihin ja palveluihin piiloutuvaa syrjintää kuten esimerkiksi työelämässä, koulutuksessa ja palveluissa olevia syrjiviä toimintatapoja ja prosesseja, joissa organisaatiot, yritykset ja virastot syrjivät joko välittömästi tai välillisesti tiettyjä ihmisryhmiä. Rakenteellinen syrjintä on usein tiedostamatonta, ja se voi ilmetä näennäisen neutraaleina käytäntöinä, jotka tosiasiaa sulkevat valtaväestöstä toisenlaisiksi nähdyt henkilöt ulkopuolelle.

rasismi

Rasismi on ajatusmalli, jossa ihmisryhmiä määritellään alempiarvoiseksi esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasismi voi näyttäytyä eri yhteiskunnan alueilla yksilöiden ja ryhmien välisenä tahallisuutena tai tahattomana ennakkoluuloihin ja vierauden pelkoihin perustuvana käytöksenä tai yhteiskunnan rakenteissa olevina syrjivinä käytäntöinä. Rasismi ylläpitää eriarvoisuutta ja vahingoittaa sen kohteiden lisäksi koko yhteiskuntaa.

saavutettavuus

Saavutettavuus tarkoittaa sitä, että mahdollisimman moni erilainen ihminen voi käyttää verkkosivuja ja mobiilisovelluksia mahdollisimman helposti. Saavutettavuus on ihmisten erilaisuuden ja moninaisuuden huomiointia verkkosivujen ja mobiilisovelluksien suunnittelussa ja toteutuksessa.

segregaatio

Segregaatio tarkoittaa eriytymistä tai eriyttämistä. Alueellisella eriytymisellä eli asumisen segregaatiolla tarkoitetaan kaupungin asuinalueiden väestörakenteen

eriytymistä. Eriytymistä voi tapahtua myös koulutuksessa tai työelämässä esimerkiksi sosiaalisen luokan, etnisen taustan tai uskonnon perusteella.

seksuaalinen suuntautuminen

Seksuaalisella suuntautumisella tarkoitetaan useimmiten sitä, kehen tai keihin henkilö viehätty tai rakastuu, tai sitä, kenen tai keiden kanssa hän harrastaa seksiä. Henkilön seksuaalinen suuntautuminen voi koostua eri osista: identiteetistä, mieltymyksestä ja käytännöstä. Ihmisen käsitys omasta seksuaalisesta suuntautumisestaan ei välttämättä ole pysyvä, vaan se voi muuttua elämän aikana. Esimerkkejä seksuaalisista suuntautumisista ovat hetero-, homo-, bi- ja panseksuaalisuus. Termiä sukupuoli suuntautuminen ei enää käytetä.

sensitiivinen kohtaaminen

Sensitiivinen kohtaaminen on vuorovaikutusta, jossa yksilö kohdataan avoimesti ja kunnioittavasti sellaisena kuin hän on. Sensitiivinen kohtaaminen rakentuu muun muassa arvostavasta puhetavasta, luottamuksellisen ja turvallisen ilmapiirin vahvistamisesta ja asiakkaan erityistarpeiden huomioimisesta.

sukupuoleen perustuva häirintä

Sukupuoleen perustuvalla häirinnällä tarkoitetaan henkilön sukupuoleen liittyvää ei-toivottua käytöstä, joka ei ole luonteeltaan seksuaalista ja jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Sukupuoleen perustuva häirintä voi olla esimerkiksi sukupuoleen liittyvää halventavaa nimittelyä.

sukupuolen ilmaisu

Sukupuolen ilmaisu tarkoittaa sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. Ilmaisua voi noudattaa perinteisiä sukupuolinormeja tai erota niistä. Syrjintä sukupuolen ilmaisun perusteella on kielletty tasa-arvolaisissa.

sukupuolen moninaisuus

Sukupuolen moninaisuus tarkoittaa erilaisten sukupuolen kokemusten ja ilmaisutapojen kirjoa. Sukupuolen moninaisuus on tavalla tai toisella osa kaikkia ihmisiä, eikä sitä voi rajata koskemaan vain tiettyä ihmisryhmää.

sukupuoli-identiteetti

Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön käsitystä omasta sukupuolestaan. Sukupuoli-identiteetti on yksilöllinen, eikä se välttämättä vastaa henkilölle syntymässä määritettyä sukupuolta tai rajaudu vain kahteen juridiseen sukupuoleen. Yksilötasolla itse määritetty sukupuoli-identiteetti on suositeltavin tapa ymmärtää sukupuoli. Syrjintä sukupuoli-identiteetin perusteella on kielletty tasa-arvolaisissa.

sukupuolietietoisuus tai -sensiivisyys

Sukupuolietietoisuus tai sukupuolisensiivisyys on eri sukupuoliin kulttuurisesti ja sosiaalisesti liitettyjen oletusten, ennakkoluulojen ja käsitysten tunnistamista arkisessa toiminnassa ja puhetaivoissa. Sukupuolietietoisuus on myös sukupuolistereotyyppien tunnistamista ja niiden kriittistä arviointia sekä tietoisuutta sukupuolen moninaisuudesta.

syrjintä

Syrjintä tarkoittaa sitä, että henkilöä kohdellaan huonommin kuin toisia tai hän joutuu huonompaan asemaan jonkin henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella ilman hyväksyttävää syytä.

turvallisemman tilan periaatteet

Tila, jossa aktiivisesti sovelletaan turvallisemman tilan periaatteita ja käyttäjiltä edellytetään näihin sitoutumista. Tilasta vastaavat puuttuvat kaikenlaiseen häirintään ja syrjintään. Turvallisemman tilan periaatteilla ja toimintatavoilla pyritään luomaan tila, jossa kaikki pyrkivät omalla toiminnallaan rakentamaan yhdenvertaista, kunnioittavaa ja avointa ilmapiiriä ja keskustelua.

vammaisen henkilö

Vammaisiin henkilöihin kuuluvat ne, joilla on sellainen pitkäaikainen ruumiillinen, henkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä vamma, joka vuorovaikutuksessa erilaisten esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja tehokkaan osallistumisensa yhteiskuntaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

välillinen syrjintä

Syrjintä voi olla välillistä. Välillinen syrjintä tarkoittaa sitä, että näennäisesti neutraali sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun henkilön muita epäedullisempaan asemaan henkilökohtaisen ominaisuuden perusteella. Esimerkki välillisestä syrjinnästä voi olla esteellinen ympäristö. Välillistä syrjintää voi olla esimerkiksi se, että viranomaisen tai palvelutarjoajan toimipisteeseen ei pääse, jos käyttää pyörätuolia tai muuta apuvälinettä.

välitön syrjintä

Välitön syrjintä on sitä, kun ihmistä kohdellaan jonkin hänen henkilökohtaisen ominaisuutensa takia huonommin kuin jotakuta toista samanlaisessa tilanteessa. Välitön syrjintä on kyseessä, kun esimerkiksi asiakkaana olevalta romanilta vaaditaan maksu ruuasta ennen tarjoilua toisin kuin muilta asiakkailta. Toinen esimerkki olisi se, että samaa sukupuolta olevalle parille ei vuokrata huoneistoa heidän seksuaalisen suuntautumisensa takia.

Lähteet

Oikeusministeriö
Terveiden ja hyvinvoinnin
laitos
Yhdenvertaisuusvaltuutettu

LOHJA
Järvikaupunki